

Sarajevo, 26. 1. 2023. godine

Broj: 01-94-1/23
Datum; 26. 1. 2023 god.

- Naučno nastavnom vijeću Univerziteta u Sarjevu – Pravnog fakulteta -

Predmet: Izvještaj o provedenoj evaluaciji nastave i akademskog osoblja na I i II ciklusu studija u zimskom semestru akademske 2022/2023. godine

U skladu sa Odlukom o postupku provođenja evaluacije nastave i akademskog osoblja na I i II ciklusu studija i odredbama Pravilnika o studentskoj evaluaciji rada akademskog osoblja i uspješnosti realizacije nastave na Univerzitetu u Sarajevu, Dekanica Fakulteta, zajedno sa Predsjednicom Odbora za osiguranje kvaliteta, Nastavno-naučnom vijeću upućuje Izvještaj o provedenoj evaluaciji nastave i akademskog osoblja na I i II ciklusu studija u zimskom semestru 2022/2023. godine.

S poštovanjem,

Prof. dr Zinka Grbo, Dekanica

Prof. dr Amila Zdralović,
Predsjednica Odbora za osiguranje kvaliteta

Univerzitet u Sarajevu - Pravni fakultet
Odbor za osiguranje kvaliteta

UNIVERZITET U SARAJEVU
PRAVNI FAKULTET

Broj: 01-94/23

Datum: 23.1. 2023 god.

Sarajevo, 23. 1. 2023. godine

Dekanici Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
Prof. dr. Zinka Grbo

Predmet: Izvještaj o provedenoj evaluaciji nastave i akademskog osoblja na I i II ciklusu studija u zimskom semestru akademske 2022/2023. godine

Na osnovu čl. 140 Zakona o visokom obrazovanju (Sl. novine KS, br. 36/22), čl. 14 st. 1 tač. e) Pravilnika o sistemu osiguranja upravljanja kvalitetom na Univerzitetu u Sarajevu (broj: 02-19/19.) i čl. 19 st. 1 Poslovnika o radu Odbora za osiguranje kvaliteta (od 29. 3. 2021. godine), Odbor za osiguranje kvaliteta (dalje: Odbor) je pripremio i proveo postupak evaluacije nastave i akademskog osoblja na I i II ciklusu studija, i podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

Anonimna evaluacija na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu provedena je u periodu od 26. 12. 2022. do 30. 12. 2022. godine, *online* preko *MS Forms*, na način da je za svaku pojedinačnu studijsku godinu kreirana posebna pozivnica. Studenti/ce su kod prvog pitanja sa padajućeg menija imale/i mogućnost odabrati predmet koji se izvode na njihovoj studijskoj godini. Za svaki pojedinačni predmet u zimskom semestru, studenti/ce su na svojoj studijskoj godini imali mogućnost popuniti anketni upitnik. U nastavku izvještaja će biti izložene: 1) opšte informacije o anketnom ispitivanju; 2) informacije o broju ispunjenih upitnika i generalni nalazi anketnog ispitivanja i 3) zaključci Odbora o provedenoj evaluaciji nastave i akademskog osoblja na I i II ciklusu studija.

1. Opšte informacije o anketnom ispitivanju

Na VI sjednici Odbora za osiguranje kvaliteta koja je održana 20. 12. 2022. godine koncipiran je sadržaj online upitnika za evaluaciju nastave i akademskog osoblja na I i II ciklusu studija. Sadržaj ankete koja se koristila u postupku studentske evaluacije nastavnog procesa za zimski semestar akademske 2022/2023. godine koncipiran je primarno kroz zatvorena pitanja, a na kraju upitnika za respondente/ice je ostavljena mogućnost komentara i sugestija za poboljšanje organizacije i realizacije nastavnog procesa. Anketa je bila dostupna po nastavnim predmetima, studijskim godinama, odnosno ciklusima (22 predmeta I ciklusa i 26 predmeta II ciklusa) u odnosu na sve nastavnike/ce i saradnike/ce koji/e su učestvovali/e u izvođenju nastave u ljetnom semestru akademske 2022/23., a ne posebno za svakog nastavnika/cu i saradnika/cu. Pri tome su pojedina pitanja u okviru upitnika koji se odnosio na nastavni predmet bila formulisana na način da su se zahtijevali posebni odgovori u odnosu na predavanja i u odnosu na vježbe.

Nakon završenog procesa anonimnog anketiranja studenta/ica, Edin Hastor koji je kreirao i poveznice za pristup anketi za predmete zimskog semestra I i II ciklusa studija akademske 2022/2023. godine, dostavio je eksportovane rezultate predsjednici Odbora i linkove za brži osnovni pregled rezultata. Na ovaj način,

Odboru su dostavljeni rezultati na način da su sadržavali sve potrebne informacije za dalju obradu i analizu, te u konačnici generalnu evaluaciju nastavnog procesa. U isto vrijeme, sačuvana je u potpunosti anonimnost studenata/ica. Odbor je na Sjednici održanoj 19. 1. 2023. godine analizirao dostavljene rezultate i sačinio ovaj izvještaj.

Studenti/ce su odgovarali na pitanja o:

- ✓ vremenu koje provode učeći,
- ✓ prisustvu nastavi,
- ✓ izvođenju nastavnih aktivnosti/konsultacija u skladu sa izvedbenim planom programom (za studente/ice koji/e su odgovorili/e da se nastavne aktivnosti/konsultacije ne izvode, ostavljena je mogućnost da navedu razloge neizvođenja ukoliko su im poznati),
- ✓ uspješnosti organizacije i izvođenja predavanja/vježbi na predmetu,
- ✓ aktivnostima koje najviše cijene u nastavi,
- ✓ onome što bi promijenili na predmetu.

Na kraju anketnog upitnika studenti/ce su mogli/e dati generalni komentar, odnosno prijedlog za poboljšanje nastave na predmetu.

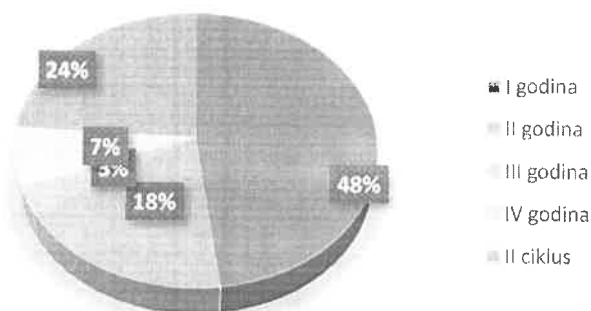
2. Informacije o broju upitnika i generalni nalazi anketnog ispitivanja

2.1. Broj anketnih upitnika i generalni nalazi anketnog ispitivanja

Prikupljanje podataka realizirano je anonimno, a kako bi se smanjila mogućnost pretpostavke otkrivanja identiteta koja bi mogla uticati na iskrenost odgovora ciljnih skupina. Ukupno je popunjeno **425** anketnih upitnika. Uzorak je reprezentativan u odnosu na zastupljenost ciklusa studija, nastavnih predmeta i godina studija na I ciklusu. Od ukupnog broja ispunjenih anketnih upitnika, 325 je sa I ciklusa studija, a 100 sa II ciklusa studija. Ipak, značajno ograničenje evaluacije predstavlja činjenica da je izrazito nizak postotak ispitanika sa III i IV godine ispunio anketni upitnik. U odnosu na ukupan broj anketnih upitnika, 48 % je sa I godine studija, 18 % sa II godine studija, 3 % sa III godine studija, 7 % sa IV godine studija, a 24 % sa II ciklusa studija (vidi grafikon broj 1).

Grafikon broj 1 – I ciklus studija

Ciklus studija i godine studija

Pored niskog udjela ispitanika/ica sa III i IV godine studija, kao i prethodnih godina generalno se uočava da studenti/ce nisu zainteresirani/e za popunjavanje evaluacije. Sam metodološki upitnik je kreiran kao mjerne instrumente koji se može popuniti "u vrlo kratkom vremenskom periodu", a kako bi se održala motivacija potencijalnih ispitanika/ca i time došlo do zadovoljavajućeg odziva. Za popunjavanje jednog anketnog upitnika studenticama/ima je prosjeku trebalo 2 minute, odnosno za sve predmete na studijskoj godini oko 10 minuta. U uvodnom dijelu ankete naznačeno je da za popunjavanje upitnika ne treba više od 10 minuta.

2.2. Generalni nalazi anketnog ispitivanja

Na osnovu analize rezultata evaluacije nastave i akademskog osoblja na I i II ciklusu studija, Odbor je na sjednici održanoj 19. 1. 2022. godine konstatirao da je evaluacija provedena uspješno u odnosu na ukupan broj ispitanika te da je na temelju provedene ankete moguće izvesti opšte zaključke o realizaciji nastave na I i II ciklusu studija na Univerzitetu u Sarajevu - Pravnom fakultetu. Ipak, za dalju evaluaciju na katedrama i predmetima broj popunjenih anketnih upitnika je ograničavajući faktor.

S druge strane, prema odgovorima se uočava da, iako je anketa bila dostupna svim studentima/cama, popunjavali su je uglavnom one/i koje/i su redovno pohađale/i nastavu. Odnosno, u 70 % upitnika, studenti/ce navode da su prisustvovali/e više od 70 % nastave, 24 % između 50% i 70%, a 6 % manje od 50% nastave.

Uspješnost provođenja nastave ogleda se u načinu na koji su studenti/ce ocijenili (na skali od 1 do 5; 1-najlošije, 5-najbolje) uspješnost organizacije nastave na pojedinačnim predmetima. Ukupna prosječna ocjena za uspješnost organiziranja predavanja i vježbi na nastavnim predmetima koji su izvođeni tokom zimskog semestra akademske 2022/23. godine je **4,65**. Prosječna ocjena za realizaciju nastavnih aktivnosti na I ciklusu je **4,53**, a na drugom ciklusu **4,81**.

U odnosu na II ciklus studija posebno je zanimljivo da su dva smjera na kojima su u akademskoj 2022/23. godini upisane prve generacije studenata/ica postigla izuzetno visoke prosječne ocjene. Tako su studentice/i na smjeru Rod i pravo za uspješnost organizacije i realizacije nastave dali/e prosječnu ocjenu **4,95**, a na smjeru Arbitraža i alternativno rješavanje sporova **4,86**.

S obzirom na gore naznačene probleme u uzorkovanju, iz pregled ocjena po studijskim godinama i/ili predmetima na I ciklusu, nije moguće izvesti relevantne zaključke. Ipak, uočavaju se neke pravilnosti koje su bile specifične i za evaluaciju tokom protekle školske godine. Tako su i u ovoj evaluaciji studenti/ce organizaciju i realizaciju časova vježbi ocijenili nešto većom ocjenom nego predavanja. Na primjer, na I godini studija uspješnost organizacije i izvođenja predavanja ocijenjena je sa 4,2, a vježbi sa 4,62. Kao primjer je izdvojena I godina radi relevantnosti uzorka na ovoj studijskoj godini.

Nastavne aktivnosti su se izvodile u skladu sa (izvedbenim) planom i programom što potvrđuju i sljedeći odgovori ispitanika/ca:

- u 98,6 % upitnika navodi se da su se na predmetu izvodile nastavne aktivnosti,
- u 98,4 % upitnika navodi se da je nastavnik/ca bio/bila dostupan/dostupna za konsultacije,

- u svim upitnicima (100 %), navodi se da je saradnik/ca bio/bila dostupan/dostupna za konsultacije ili da angažman saradnika/ce nije predviđen na nastavnom predmetu.

Također, moguće je izvesti i neke specifične zaključke o dinamici odvijanja nastavnog procesa, ali i eventualno procijeniti mogućnosti daljeg unapređenja nastavnog procesa. U 57 % upitnika studenti/ce navode da su (u prosjeku) dnevno provodili 1 do 3 sata učeći, 17 % navodi 3 do 5 sati, 21 % manje od 60 minuta, 4 % 5 do 8 sati, a 1 % više od 8 sati.

Nalazi anketnog ispitivanja pokazuju i koje aktivnosti studenti/ce u nastavi najviše cijene. Nalazi ispitivanja isti su kao i u prethodnoj evaluaciji nastave. Od ponuđenih aktivnosti, na vrhu liste, a prema ocjeni studenata/ica se našla jasnoća i efikasnost prenošenja znanja sa 38 % odabira. Potom slijedi način prezentacije nastavnih jedinica sa 25 % odabira, diskusije na nastavi sa 17% odabira, te iznošenje relevantnih činjenica sa 15 % odabira. Upotrebu modernih sredstava u realizaciji nastave na predmetu kao aktivnost koju cijene na predmetu odabralo je tek 3,5 % studenata/ica. Kako je pitanje bilo formulirano kao poluotvoreno, neke druge aktivnosti na predmetu navodi 1,5 % studenata/ica. Odstupanja nisu značajna u odnosu na ciklus ili godinu studija.

Bez obzira na generalno dobru ocjenu organizacije i realizacije nastave, cilj evaluacije jeste identificirati prostor za moguća unapređenja nastave. Prema nalazima evaluacije visoko na listi onoga što bi studenti/ce promijenili/e našlo se skraćivanje vremena predavanja (sa 28 % posto odabira) literatura na predmetu (sa 25 % odabira) i metodika postojećeg načina izvođenja nastave (sa 20 % odabira). Kako je pitanje bilo formulirano kao poluotvoreno, 27 % studentica unijelo je nešto drugo kao odgovor. Ipak treba uzeti u obzir da je od ukupnog broja studenata/ica koje/i su iskoristili mogućnost otvorenog pitanja i upisali vlastiti odgovor, veliki dio je upisao odgovor da ne bi mijenjao ništa na nastavnom predmetu. Ostali odgovori su generalno bili pojedinačni (i kao takvi mogu biti uzeti u obzir u procesu samoevaluacije nastavnog predmeta).

Pojedinačni komentari i sugestije za poboljšanje nastave koje su studenti/ce mogli dati na kraju ankete, mogu biti od koristi za unapređenje nastave, posebno u procesima dalje evaluacije nastavnih procesa na pojedinačnim predmetima i na pojedinačnim katedrama. Većina ovih komentara su pohvale u odnosu na ukupan proces realizacije nastave ili u odnosu na pojedine segmente, te konstatacije studenata/ica da nemaju prijedloga i komentara.

3. Generalni zaključak

Imajući u vidu da su svi/e studenti/ce imali pristup anonimnom anketiranju, Odbor zaključuje da je anonimno anketiranje provedeno uspješno. Na osnovu odgovora na "zatvorena" pitanja i većine komentara/sugestija studenata/ica, može se zaključiti da su studenti/ce zadovoljni/e načinom izvođenja nastave na nastavnim predmetima zimskog semestra akademske 2022/2023. godine. Ipak, određene primjedbe i sugestije za poboljšanje nastavnog procesa koje su iznesene, istina u izuzetno malom procentu, treba ozbiljno razmotriti na nivou nastavnog predmeta i na nivou katedri.

Kao značajan nedostatak procesa evaluacije nastave i akademskog osoblja, Odbor identificira izuzetno nizak postotak učešća studenata/ica III i IV godine. Ipak, imajući u vidu neznatna odstupanja između nalaza ispitivanja iz prošle evaluacije,

može se pretpostaviti da uzorkovanje ipak nije značajno uticalo na generalne zaključke. Također, opravdano se može pretpostaviti da su problemi vezani za relevantnost uzorka bili uslovljeni i načinom distribucije linkova za evaluaciju i periodom u kojem je evaluacija vršena. Prema informacijama sa kojima raspolaže Odbor, naredna evaluacija nastave i akademskog osoblja će biti provedena putem eUNSA sistema. Na taj način će se ovi problemi otkloniti u procesu evaluacije u drugom semestru akademske 2022/23. godine.

Kao i u prethodnim izvještajima o provedenoj evaluaciji, i ovaj put se može konstatovati slaba zainteresiranost i motiviranost studenata/ica za učešće u evaluaciji nastave i akademskog osoblja. Obrazloženje za slab odziv studenata/ica može se tražiti u opštim tendencijama, ali je nužno da se u toku narednog semestra (drugi/ljetni semestar akademske 2022/23. godine) poduzmu aktivnosti kako bi se studenti/ce značajnije motivirali/e za učešće u anketnom ispitivanju. Svakako veliki dio aktivnosti može preuzeti Udruženje studenata [i studentica] Univerziteta u Sarajevu – Pravnog fakulteta u informisanju studenata i studentica o procesu evaluacije nastave i nastavnog osoblja i njenom značaju, ali je potrebno da i akademsko osoblje sa studentima/cama već na uvodnim časovima i časovima u sedmici evaluacije nastave razgovara o procesu i svrsi evaluacije nastave i akademskog osoblja te o načina na koji na predmetima na kojima su angažirani koriste ove rezultate kako bi unaprijedili/e procese organizacije i realizacije nastavnih aktivnosti.

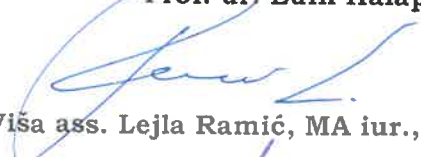
Odbor za osiguranje kvaliteta na Pravnom Fakultetu Univerziteta u Sarajevu

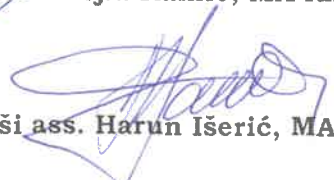
Prof. dr. Amila Ždralović, predsjednica

Prof. dr. Edin Halapić, član

Viša ass. Lejla Ramić, MA iur., članica

Viši ass. Harun Išerić, MA iur., član

Mr. sc. Mirela Rožajac-Zulčić, članica

Faruk Dević, predstavnik studenata/ica, član

Sarah Delić, predstavnica studenata/ica, članica